

SNP-DEMOS
KLUB POSLANIKA

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

PRIMLJENO:	17.07	20.20	GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-61-1/20-22		
VEZA:			
EPA:			
SKRAĆENICA:	PRILOG:		

SKUPŠTINA CRNE GORE

Gospodin Ivan Brajović, predsjednik

Obavještavam Vas da će na osnovu člana 187 stav 4 Poslovnika Skupštine Crne Gore pitanje predsjedniku Vlade, na Sedmoj – posebnoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2020. godini, zakazanoj za 22. jul, postaviti poslanik Kluba Srđan Milić.

Podgorica, 17.07.2020. godine

Predsjednica Kluba

Danijela Pavićević

SKUPŠTINA CRNE GORE

n/r predsjedniku, g. Ivanu Brajoviću

Na osnovu člana 187 Poslovnika o radu Skupštine Crne Gore postavljam Predsjedniku Vlade Crne Gore sledeće

PREMIJERSKO PITANJE

S OBZIROM DA JE CIJENA IZGRADNJE SOLARNIH FOTOVOLTNIH ELEKTRANA OD 2010.g. do 01.01.2019.g. MANJA ZA 84%, KOPNENIH VJETROELEKTRANA ZA 49% A OD 2012.G. CIJENA ZA LITIJUMSKO-JONSKE ELEKTRANE NIŽA ZA 75% - INTERESUJE ME – ZAŠTO VLADA CRNE GORE, U KONTINUITETU, SPROVODI POLITIKU U OVOJ OBLASTI NA NAČIN KOJI JE SUPROTAN INTERESIMA GRAĐANA CRNE GORE? KOJE KONKRETNO EFEKTE NAKON USVAJANJA ZAKONODAVNE OSNOVE ZA IZGRADNJU ELEKTRANA NA OBNOVLJIVE IZVORE ENERGIJE (OIE) SU OSTVARENI ZA :

- a) Građane Crne Gore;
- b) Državu Crnu Goru;
- c) Investitore.

U dijelu odgovora na pitanje o efektima dostaviti Informaciju o ukupno isplaćenim subvencijama vlasnicima svih oblika elektrana na OIE po vlasnicima i godinama. Takođe, dostaviti odgovor o ukupno obračunatim i naplaćenim sredstvima u Budžet Crne Gore po vlasnicima elektrana na OIE. Treće, dostaviti informaciju o prosječnoj cijeni uvoza električne energije po godinama od 2010.g.

Obrazloženje sam namjeran učiniti usmeno na samoj sjednici. Odgovor tražim u pisanom obliku.

POSLANIK :

Srđan Milić

Vlada Crne Gore
Predsjednik

CRNA GORA SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMLJENO: 07.08.2020.	505
KLASIFIKACIONI BROJ: 00-61-1/20-2271	
VEZA:	
EPA:	
SKRAĆENICA:	PRILOG

Broj: 01 - 4001

Podgorica, 4. avgust 2020. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE

Gospodin Ivan Brajović, predsjednik

Poštovani predsjedniče,

U skladu sa stavom 7 člana 187 Poslovnika Skupštine Crne Gore u prilogu dostavljam pisane odgovore na poslanička pitanja postavljena tokom Premijerskog sata održanog 22. jula 2020. godine, kako bi isti bili dostavljeni uvažanim poslanicima.

Duško Marković

Klub poslanika SNP – DEMOS,
Srđan Milić

POSLANIČKO PITANJE

S obzirom da je cijena fotovoltlnih elektrana od 2010. godine do 1.1.2019. godine manja za 84%, kopnenih vjetroelektrana za 49% a od 2012. Godine cijena za litijum-jonske elektrane niža je za 75% - interesuje me – zašto Vlada Crne Gore, u kontinuitetu, sprovodi politiku u ovoj oblasti na način koji je suprotan interesima građana Crne Gore? Koje konkretno efekte nakon usvajanja zakonodavne osnove za izgradnju elektrana na obnovljive izvore energije (OIE) su ostvareni za:

- a) Građane Crne Gore*
- b) Državu Crnu Goru*
- c) Investitore*

U dijelu odgovora na pitanje o efektima dostaviti Informaciju o ukupno isplaćenim subvencijama vlasnicima ovih elektrana na OI po vlasnicima i godinama. Takođe, dostaviti odgovor o ukupno obračunatim i naplaćenim sredstvima u Budžet Crne Gore po vlasnicima elektrana na OIE. Treće, dostaviti informaciju o prosječnoj cijeni uvoza električne energije po godinama od 2010. godine.

Obrazloženje sam namjieran učiniti usmeno na samoj s jednici. Odgovor tražim u pisanom obliku.

ODGOVOR

Poštovani poslaniče Miliću,

Dobro je kada dijalog na važne ekonomske teme vodimo koristeći referentne izvore i konkretne podatke. Zato cijenim Vaš napor, da diskusiju o crnogorskoj energetskej politici počnemo Bloombergovim pregledom trenda kretanja cijena novih tehnologija u energetici.

Stoga ću, unaprijed, zamoliti za razumijevanje ukoliko prekoračim vrijeme, iako sada već nema potrebe jer je to poslanik Milić učinio već u značajnom nivou, predviđeno za davanje odgovora. Ali cijenim da su sve činjenice koje ću saopštiti važne za adekvatno sagledavanje ovog pitanja.

Dakle, kao što ste rekli, u proteklih 10 godina, proizvodna cijena energije dobijene iz solarnih – fotonaponskih panela pala je za čak 84%, a energije za vjetroelektrane na kopnu za oko 49%.

U istom izvještaju, poslaniče Miliću, zasigurno ste primijetili da je te 2010. godine prosječna proizvodna cijena iz fotonaponskih panela bila preko 300\$/MWh, a iz vjetroelektrana oko 100\$/MWh.

Primijetićete u izvještaju i da se cijena energije iz vjetroelektrana prilično stabilno održavala na tom, do sada visokom nivou, sve do sredine 2016. godine, dok se cijena energije iz fotonaponskih panela postepeno smanjivala, ali je sredinom 2016. godine i dalje bila iznad 100 dolara po MWh.

Nijesmo čekali ni Bloombergov izvještaj o novim tehnologijama u energetici za 2019. godinu, ni poslanička pitanja. Pažljivo smo, praktično na dnevnom nivou, pratili dešavanja u svijetu i na tržištu energetike, osmislili i primijenili novi pristup i iskoristili benefite tehnološkog napretka.

Uvjereni da se trendovi mijenjaju u pravcu brze ekspanzije obnovljivih izvora, već tokom 2017. godine pripremili smo novi koncept valorizacije energetske potencijala.

Početak 2018. godine raspisan je prvi javni poziv za izgradnju, u tom trenutku, jedne od najvećih solarnih elektrana u Evropi, bez bilo kakvog finansijskog podsticaja. Nasuprot stavovima skeptika, dobili smo tri kredibilne ponude, odabrali partnera i ugovorili projekat.

To je solarna elektrana Briska gora, snage 230 MW – bez centa finansijskih podsticaja.

Odmah potom, 2019. godine raspisan je tender za novu vjetroelektranu, koji je takođe uspješno završen.

Vjetroelektrana Brajići od 100 MW - bez centa finansijskih podsticaja.

Paralelno je i Elektroprivreda Crne Gore došla do spoznaje da su nove tehnologije u oblasti obnovljivih izvora važna razvojna prilika. Pokrenuli su projekat gradnje još 50 MW – vjetroelektrane na Gvozdu, takođe bez centa finansijskih podsticaja.

Cijenim međutim, poslaniče Miliću, da Vas ovaj dio naše energetske politike nije motivisao na ovo pitanje. Ona govori u prilog ozbiljnom pristupu ove Vlade, njenoj promišljenoj i pravovremenoj reakciji na globalne trendove. Pretpostavljam da nijeste htjeli baš to da čujete, i to u sred predizborne kampanje.

No, ne vjerujem da ćete biti zadovoljniji ni osvrtom na dio politike do 2016. godine. A podsjećanja radi, to je period u kojem je proizvodna cijena energije iz ovakvih elektrana, po izvještaju na koji se referencirate, još uvijek bila jako visoka, i kretala se oko 100€/MWh.

Kao tradicionalna uvoznica električne energije, Crna Gora je decenijama bila izložena svim ekonomskim i bezbjednosnim rizicima takvog statusa. Samo u posljednjih dvadeset godina, na uvoz električne energije iz naše ekonomije nepovratno je otišlo oko 850 miliona eura.

Vrijednost cijelog jednog autoputa, uvaženi poslanici, bili smo prinuđeni da damo za energiju potrebnu našoj privredi i našim građanima. Umjesto da ih utrošimo na nešto drugo, i da gradimo i razvijamo zemlju.

Međutim, takođe odgovornom politikom, uspjeli smo 2009. godine da stvorimo uslove za početak rješavanja problema. Jasno je da niko nije računao na to da obnovljivi izvori mogu nadomjestiti sav nedostatak. Ali oni jesu bili dio rješenja. I u Crnoj Gori, kao i u cijeloj razvijenoj Evropi – i tada i danas.

Smanjeni su gubici, cijena energije za privredu postavljena je na principima slobodnog tržišta, uloženo je u energetske efikasnost javnih objekata, poput škola i bolnica.

Potrošnja teške industrije svedena je na mjeru domaćih mogućnosti, a jačane su i energetske veze sa susjedima, prevashodno prema Albaniji i Italiji. Kao dio sveobuhvatne reforme, započeto je i podsticanje gradnje malih hidroelektrana i vjetroelektrana. Na isti način, kao i širom razvijenog svijeta toga vremena.

Zahvaljujući sveobuhvatnoj reformi, u poređenju sa 2007. godinom, kada je iz Crne Gore, za samo dvanaest mjeseci na neto uvoz električne energije nepovratno otišlo 132,9 miliona eura, 2018. godine u Crnu Goru, po osnovu neto izvoza energije, slilo se 13,7 miliona eura. Tačno, to je bila hidrološki dobra godina, ali – padale su kiše i ranije, pa nije bilo prihoda na našem računu.

Kada su konkretno finansijski podsticaji za male hidroelektrane i vjetroelektrane u pitanju, podaci su sljedeći:

- 2014. godine – dato je oko 80 hiljada eura ili 0,01% ukupnog iznosa koji smo dali za uvoz u proteklih 20 godina,
- 2015. godine 624 hiljade eura ili 0,07% tog iznosa,

- 2016. godine 2,3 miliona eura ili manje od 0,3% iznosa,
- 2017. godine 4,5 miliona eura ili oko 0,5% iznosa,
- 2018. godine 13,2 miliona eura ili 1,6% iznosa. (Iznosa kojeg smo dali za uvoz u proteklih 20 godina. Da podsjetim.)
- 2019. godine 12 miliona eura ili oko 1,5% ukupnog iznosa koji smo bespovratno izgubili na uvoz električne energije u protekle dvije decenije.

Iz navedenog se jasno vidi, da u ugovorenih 12 godina podsticanja, ukupni iznos neće preći ni 20% iznosa koji smo u prethodnom periodu izgubili uvozeći energiju.

A ukupna proizvodnja iz ovih objekata gotovo je identična proizvodnji sistema hidroelektrana na Morači, i dovoljna je da snabdije gotovo 100 hiljada domaćinstava električnom energijom.

I ne samo to, već je gotovo polovina tog iznosa odmah vraćena kao prihod budžeta.

U tom kontekstu, koristi ovih sveobuhvatnih reformi za građane i državu obuhvataju:

- Čijenicu da građanin Crne Gore može danas za svoju zaradu da priušti više energije nego što je to mogao 2006, 2007. ili 2008. godine,
- Povećanu domaću proizvodnju iz elektrana, koje će po isteku ugovornog perioda biti u potpunosti revitalizovane i predate državi u vlasništvo,
- Povećane poreske prihode na osnovu raznih obaveza. Pojasniću: Samo u 2019. godini prihodi budžeta su bili preko 6 miliona eura, ne računajući poreze na nepokretnosti koje naplaćuju lokalne uprave. Preliminarni podaci za 2020. godinu ukazuju da će ovaj iznos biti značajno veći i da će zadržati taj nivo i u narednim godinama.
- Smanjen spoljnotrgovinski deficit, i naravno
- Pospješen put ka dostizanju potpune energetske nezavisnosti države, kao jednom od preduslova stabilnog ekonomskog rasta.

Kada su u pitanju benefiti investitora, poslaniče Miliću, vjerujem da je to povrat na uloženi kapital. A valja biti oprezan sa investitorima koji ne traže povrat na uloženo.

Eto, ukratko, koji su rezultati energetske politike vođene u skladu sa zakonom, uključujući i Zakon o energetici, koji ste u ovom Domu 2015. godine i sami podržali u načelu.

Siguran sam da ste to učinili zato što je tako bilo ispravno i zato što su njime utvrđeni ciljevi usklađeni sa interesom građana i savremenom evropskom praksom. Takođe se

nadam da ćete, ako budete u prilici, iz istih razloga podržati i izmjene i dopune zakona koje smo nedavno predložili. Jer je u pitanju dobar, evropski zakon, koji je potrebno redovno unapređivati i ažurirati.

Na kraju, u dijelu Vašeg pitanja o navodnim „litijum jonskim elektranama“, sa žaljenjem konstatujem da stručne službe nijesu uspjele da pronađu reference. Uz pretpostavku da se radi o litijum-jonskim baterijama, odnosno uređajima za akumulaciju energije, u očekivanju daljeg pada cijena ove i sličnih tehnologija, mi smo se za sada ipak odlučili za korišćenje domaćeg resursa.

Naime, za potrebe upravljanja sistemom koji će integrisati sve više obnovljivih izvora energije, poput vjetra i solara, prilagodili smo projektno rješenje hidroelektrane Komarnica savremenim uslovima i zahtjevima očuvanja životne sredine.

Bez krupnijih konflikata sa prostorom, ne dovodeći u pitanje ekološke i turističke potencijale toga prostora, predložili smo Skupštini Crne Gore Detaljni prostorni plan za potrebe višenamjenske hidroakumulacije na Komarnici, koji ćete, nadam se svi podržati, kako bismo započeli realizaciju i ovog veoma važnog projekta.

Poslaniče Miliću, uvaženi poslanici,

U proteklih desetak godina, vodeći odgovornu politiku u sektoru koji je uvijek bio stabilan oslonac naše ekonomije, stvorili smo uslove za ulaganje u mrežne i proizvodne kapacitete vrijedne na stotine miliona eura.

Gotovo je eliminisan uvoz električne energije, kreiran je atraktivan poslovni ambijent, unaprijeđena je efikasnost i povećana zaposlenost u sektoru. Samo u mandatu ove Vlade, proizvodni kapaciteti povećani su za preko 15%.

Uz nadu da je odgovor ispunio Vaša očekivanja, zahvaljujem na inspirativnom pitanju i referentnom izvoru podataka koji ste koristili kao osnov za diskusiju.

Da bih do kraja zaokružio odgovor, i ostavio trag u našim arhivama, u prilogu pisanog odgovora dostaviću Vam i informaciju o isplaćenim subvencijama, budžetskim prihodima, i cijenama energije po godinama.

Hvala na pažnji!

Prilog: Informacija o isplaćenim sredstvima za podsticanje obnovljivih izvora energije, budžetskim prihodima, i cijenama energije po godinama

Sredstva isplaćena za podsticanje obnovljivih izvora energije od početka podsticanja:

2014. godine	-	80,462.56 Eura
2015. godine	-	624,623.96 Eura
2016. godine	-	229,9530.51 Eura
2017. godine	-	4,524,305.12 Eura
2018. godine	-	13,270,479.09 Eura
2019. godine	-	12,028,969.64 Eura

Poreski prihodi od proizvođača obnovljivih izvora u posljednje gčetiri godine (ne uključujući lokalne prihode i umanjeno za isplaćene povraćaje)

2016. godina	-	653,540.06 Eura
2017. godina	-	1,167,420.66 Eura
2018. godina	-	5,510,449.12 Eura
2019. godina	-	6,503,103.50 Eura

Prosječna cijena uvoza i izvoza električne energije ostvarena od strane Elektroprivrede Crne Gore a.d. po godinama:

2006. godina	-	44.59 do 65.86 €/MWh
2007. godina	-	65.39 do 105.81 €/MWh
2008. godina	-	78.65 do 96.23 €/MWh
2009. godina	-	40.24 do 49.80 €/MWh
2010. godina	-	43.66 do 46.28 €/MWh
2011. godina	-	55.76 do 62.22 €/MWh
2012. godina	-	58.85 do 57.73 €/MWh
2013. godina	-	35.58 do 46.44 €/MWh
2014. godina	-	38.19 do 55.36 €/MWh
2015. godina	-	38.28 do 55.83 €/MWh
2016. godina	-	36.26 do 41.36 €/MWh
2017. godina	-	49.35 do 58.46 €/MWh
2018. godina	-	51.73 do 55.22 €/MWh
2019. godina	-	51.17 do 58.08 €/MWh